

KIRJALLINEN KYSYMYS 95/2012 vp

Lasten turvallisuuden parantaminen internetissä

Eduskunnan puhemiehelle

Internet-yhteydellä varustettujen päätelaitteiden yleistymisen lasten ympäristössä on kasvanut niin merkittävästi, että jo huomattava osa alle kouluikäisistä osaa ainakin jollain tavalla liikkua internetissä. Samanaikaisesti lapset ja nuoret kohtaavat turvattomuutta ja kiusaamista juuri nettimaailmassa.

Yksi vakavimpia lapsiin kohdistuvia uhkia on seksuaalinen hyväksikäyttö. Pedofiilit ovat ottaneet internetin yhdeksi toimintansa välineeksi. Koska on hankala huomata pedofiilisten taipumusten mukaan toimivaa henkilöä ennen konkreettista tekoa, on äärimmäisen tärkeää antaa lapsille välineet itsensä suojeluun.

Toinen hyvin merkittävä lapsiin kohdistuva uhka on joutua nettikiusatuksi. Nykyinen kiusaaminen ei rajoitu enää kouluun ja kadulle. Yhä enenevässä määrin kiusatuksi tulee kännyköiden, tietokoneiden ja pelikonsolien maailmassa. Pitkittänyt kiusatuksi joutuminen tai seksuaalinen hyväksikäyttö jättää monesti elinikäiset traumat uhrille. Monesti lapsuudessa koetut negatiiviset asiat näkyvät myöhemmin sairastumisina masennukseen tai muina ongelmina. Perustuslain hengen mukaisesti hallituksen tulee aktiivisesti toimia ihmisarvoa halventavia tekoja vas-

taan. Lasten kohdalla toimien tulisi olla erityisen ponnekkaita.

Englannissa on hyviä kokemuksia nettisivuille sijoitetusta turvanappi-nimikkeellä kulkevasta hätäkuvakkeesta. CEOP-jaoston toiminta on vuodesta 2006 lähtien johtanut yli 1 100 pidätykseen ja 260:n vaaralliseksi luokitellun seksuaalirikollisten verkoston tuhoutumiseen. Vuonna 2010 CEOP sai yli 6 000 ilmoitusta, joista yli 400 koski lapsen houkuttelemista seksiin. 135 tapauksessa epäilty yritti sopia tapaamista lapsen kanssa. Muutamassa vuodessa CEOP pelasti yli 600 lasta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Katsooko hallitus Englannin mallin mukaisen turvanappi-käytännön käyttöön ottamista nuorisolle suunnatuilla keskustelupalstoilla Suomessa tarpeelliseksi ja

kuinka hallitus aikoo edistää lasten turvallisuuskasvatusta ja ehkäistä lapsiin kohdistuvia rikoksia nettimaailmassa?

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2012

Mika Niikko /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mika Niikon /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 95/2012 vp:

Katsooko hallitus Englannin mallin mukaisen turvanappi-käytännön käyttöön ottamista nuorisolle suunnatuilla keskustelupalstoilla Suomessa tarpeelliseksi ja

kuinka hallitus aikoo edistää lasten turvallisuuskasvatusta ja ehkäistä lapsiin kohdistuvia rikoksia nettimaailmassa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus näkee erityisesti lasten ja nuorten suoje-
lun internetin haitallisilta lieveilmiöiltä ensisijaisen tärkeänä tavoitteena, jota se pyrkii edistämään sekä rikosten torjuntaa tehostamalla sekä nuorten Internetin käyttäjien turvallisuuskasvatusta parantamalla.

Poliisin aktiivista ja näkyvää toimintaa internetin keskustelupalstoilla ja sosiaalisessa mediassa on tehostettu viime vuosina, ja asiaan tullaan panostamaan edelleen tämän hallituskauden aikana. Tällä hetkellä Helsingissä toimii virtuaalinen lähipoliisityöryhmä, joka keskittyy madaltamaan kynnystä ottaa yhteyttä poliisiin ja puuttumaan akuutisti etenkin internetissä tapahtuviin rikoksiin. Lisäksi ympäri Suomea toimii useita poliiseja, jotka toimivat aktiivisesti internet-ympäristössä varsinaisen poliisityönsä ohessa.

Suomessa on myös vuodesta 2010 lähtien ollut käytössä Iso-Britannian turvanappi-mallia muistuttava poliisin Nettivinkki-palvelu. Nettivinkki-painikkeen klikkaaminen vie internet-

käyttäjän poliisin sivuille, jossa käyttäjä voi, halutessaan nimettömänä, jättää poliisille tiedon internetissä havaitusta epäilyttävästä aineistosta. Nettivinkki-kuvakkeen voi kuka tahansa ladata omille internet-sivuilleen, ja poliisi pyrkii aktiivisesti kannustamaan erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa suosittujen Internet-sivustojen ylläpitäjiä palvelun käyttöönottoon.

Erityisesti internetissä tapahtuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä ehkäiseviä keinoja tullaan lähitulevaisuudessa pohtimaan myös ministeriötasolla. Hallitus asetti marraskuussa 2011 sisäasiainministeriön valmistelemaan poikkihallinnollisessa yhteistyössä sisäisen turvallisuuden ohjelmaa vuosille 2011—2015. Yksi hankkeen asiantuntijaryhmistä keskittyy tyttöihin ja nuoriin naisiin kohdistuvan seksuaalisen häirinnän vähentämiseen tähtäävien ehdotusten valmisteluun osana nuorten turvallisuuden parantamista. Tässä yhteydessä tullaan pohtimaan keinoja muun muassa Internetissä tapahtuvan häirinnän ja rikosten ehkäisemiseksi.

Koska koko internetin sisältöjen kattava valvominen on käytännössä mahdotonta, rikosten ehkäisyyn tähtäävän lainsäädännön ja alan itse-sääntelyn ohella tarvitaan tehokkaita toimia turvallista internetin käyttöä koskevan tietoisuuden lisäämiseksi. Jatkossa hallitus aikoo edistää lasten turvallisuuskasvatusta panostamalla edelleen tehokkaiksi havaittuihin, käytännön tasolla toteutettaviin hankkeisiin. Hyvä esimerkki tästä työstä on julkishallinnon, elinkeinoelämän ja järjestösektorin yhteinen Tietoturvapäivä-hanke, jonka erityisenä kohderyhmänä ovat peruskoululaiset, heidän vanhempansa ja opettajansa. Hanke toteutetaan esimerkiksi erilaisten peruskoulu-
luihin kohdistuvien opetustilaisuuksien ja asiantuntijavierailujen muodossa ympäri Suomea. Tä-

mänvuotisen Tietoturvapäivän erityisteemana on ollut kannustaa vanhempia, opettajia ja muita lasten läheisiä aikuisia surffaamaan internetissä yhdessä lasten kanssa ja tätä kautta oppimaan ymmärtämään lasten internetin käyttötapoja ja pohtimaan lasten kanssa yhdessä turvallisen käytön pelisääntöjä.

Hallitus näkee, että internetin kansainvälisen luonteen vuoksi tehokas toiminta lasten ja nuorten suojelemiseksi internetin haitalliselta sisällöltä edellyttää lisäksi tehokkaita ylikansallisia toimenpiteitä. Näin ollen Suomi pyrkii toimimaan aktiivisesti asian suhteen muun muassa Euroopan unionin puitteissa. Esimerkiksi EU:n Safer Internet -ohjelman tavoitteena on parantaa lasten turvallisuutta verkkoympäristössä. Tämän ohjelman avulla osarahoitettuun Finnish Safer Internet Centre -hankkeeseen kuuluu kolme osaluuetta: mediakasvatuksellinen osuus sekä Help-

line- ja Hotline-palvelut. Mediakasvatuksellisesta osuudesta vastaa vuoden alusta toimintansa aloittanut uusi viranomaisen Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus (MEKU), joka toteuttaa internetiin liittyvää mediakasvatustyötä esimerkiksi edellä mainitun Tietoturvapäivä-hankkeen kautta. Helpline tarkoittaa tukipalvelua, johon lapset, nuoret ja vanhemmat voivat ottaa yhteyttä nettiin liittyvissä huolissaan, ja sen toiminnasta vastaa Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL). Hotline puolestaan tarkoittaa palvelua, johon voi ilmoittaa lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä esittävistä materiaalista, ja jonka kautta laittomasta aineistosta ilmoitetaan Keskusrikospoliisille tai ulkomaisen sivustojen kohdalla lähedään viranomaiselle tarvittavia jatkotoimia varten. Hotline-palvelun ylläpitämisestä vastaa Pelastakaa Lapset ry. Palveluita tuetaan julkisin varoin.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 2012

Asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 95/2012 rd undertecknat av riksdagsledamot Mika Niikko /saf:

Anser regeringen det vara nödvändigt att man i Finland tar i bruk en larmknapp enligt engelsk modell på discussionsforum för unga på nätet och

hur tänker regeringen främja trygghetsfostran för barn och förhindra brott mot barn på internet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt regeringen är det ytterst viktigt att i synnerhet barn och unga skyddas mot de skadliga negativa följderna av internet. Regeringen strävar efter att främja denna målsättning både genom att effektivisera brottsbekämpningen och genom att förbättra trygghetsfostran för unga internetanvändare.

Under de senaste åren har polisens aktiva och synliga verksamhet i discussionsforum på nätet och i sociala medier effektiviserats. Man kommer att satsa ytterligare på detta under denna regeringsperiod. I Helsingfors har närpolisen för närvarande en virtuell arbetsgrupp som koncentrerar sig på att sänka tröskeln för att kontakta polisen och akut ingripa i synnerhet när någon begår brott på internet. På olika håll i Finland finns det dessutom flera poliser som är aktiva i nätmiljön vid sidan om sitt egentliga polisarbete.

Polisens Nättipstjänst har funnits i Finland sedan 2010. Tjänsten påminner om den larmknapp som används i Storbritannien. En internetanvändare som klickar på länken Nättips förflyttas till

polisens sidor där användaren, anonymt om han eller hon så önskar, kan lämna polisen uppgifter om misstänkt material på internet. Var och en kan ladda ner ikonerna för Nättips till sina webbsidor, och polisen försöker aktivt uppmuntra i synnerhet dem som administrerar webbsidor som är populära bland barn och unga att använda tjänsten.

Inom den närmaste framtiden kommer man även på ministerienivå att dryfta vilka metoder som kan användas för att förebygga i synnerhet sexuellt utnyttjande på internet. I november 2011 tillsatte regeringen ett projekt vid inrikesministeriet för att i förvaltningsövergripande samverkan bereda ett program för den inre säkerheten 2011—2015. En av sakkunniggrupperna inom projektet koncentrerar sig på att som ett led i strävandena att förbättra säkerheten för unga utarbeta förslag som siktar till att minska sexuella trakasserier av flickor och unga kvinnor. I detta sammanhang diskuteras metoder för att förebygga bl.a. trakasserier och brott på internet.

Eftersom det i praktiken är omöjligt att på ett heltäckande sätt övervaka innehållet på internet som helhet, behövs det förutom lagstiftning som siktar till att förebygga brott och förutom självreglering inom branschen också effektiva åtgärder för att öka medvetenheten om trygg användning av internet. I fortsättningen kommer regeringen att främja trygghetsfostran för barn genom att ytterligare satsa på projekt som visat sig vara effektiva och som genomförs på det praktiska planet. Ett bra exempel på detta arbete är projektet Dataskyddsdagen, som är ett gemensamt projekt för den offentliga förvaltningen, näringslivet och organisationssektorn. Målgruppen utgörs framför allt av grundskolelever samt deras föräldrar och lärare. Projektet genomförs till exempel i form av olika slags undervisningstillfäl-

len och expertbesök i grundskolorna runtom i Finland. Specialtemat för årets Dataskyddsdag tog fasta på att sporra föräldrarna, lärarna och andra närstående vuxna till barn att surfa på nätet tillsammans med barnen och på så vis lära sig förstå hur barnen använder internet och tillsammans med barnen diskutera spelregler för hur internet kan användas på ett tryggt sätt.

Regeringen anser att det på grund av internets internationella karaktär förutom effektivt arbete för att skydda barn och unga mot skadligt innehåll på internet också behövs effektiva multinationella åtgärder. Finland försöker därför arbeta aktivt för detta bl.a. inom Europeiska unionen. Exempelvis EU:s program Safer Internet syftar till att främja barnens säkerhet i webbmiljön. Genom programmet medfinansieras projektet Finnish Safer Internet Centre, som omfattar tre delområden: mediefostran samt tjänsterna Helpline

och Hotline. Den nya myndigheten Centralen för mediefostran och bildprogram (MEKU), som inledde sin verksamhet vid ingången av 2012, ansvarar för delområdet mediefostran. Centralen arbetar för webbrelaterad mediefostran till exempel via projektet Dataskyddsdagen. Helpline är en stödtjänst som barn, unga och föräldrar kan kontakta när de är bekymrade för någonting som gäller nätet. Mannerheims Barnskyddsförbund rf ansvarar för denna verksamhet. Hotline är en tjänst till vilken man kan anmäla material med innehåll där barn utnyttjas sexuellt. Olagligt material anmäls via Hotline till Centralkriminalpolisen eller, för utländska webbplatser, till myndigheterna i ursprungslandet för nödvändiga fortsatta åtgärder. Rädda Barnen rf har hand om tjänsten Hotline. Tjänsterna stöds med offentliga medel.

Helsingfors den 16 mars 2012

Bostads- och kommunikationsminister Krista Kiuru